

מסורת הש"ס

(א) ועיניו קב: ושי"ן,
(ב) לקמן ק"א (ג) נפיל פא:
(ד) ויכרתו: ו: מה:
בין טו: בימ: ד: ל:;
(ה) בימ: ל: (ו) מי: כ:
(ז) עש: ד"ה כתבתינו:

מוסף רש"י

ארמלתא דובין אחריות
איתמי. אס נמלאת
השדה גזולה או משועבדת
לאחר וערפה מן הלוקח
בחוזה, חוזר הלוקח על
היתומים, ובי דינא
דובין. שדה יתומים למזון
האשה והבנות, אחריות
איתמי (לקמן פ"ק). אלמנה.
היזנות מנכס יתומים,
מוכרת. למזונות, שלא
בבית דין. ונלמד שילד
שנים שלא תמכר בול
(ב"מ זכ"ב).

תוספות ר"ד

כיצד מוכרת אחר רבי
דינא בר רב קטינא אמר
רב הונא ל"ב חודש
ולוקח מפרנס א' לשנים
יום פ' מוכרת מן הנכסים
כשיעור מזונות שנה א'
ולא יתנו לה כל המעות
ביחד שמא תמות אלא
יתנו המעות היתומות
אמר אבימי ר' (ומכרת)
ל' חודשים ולוקח מפרנס
א' ל' יום א"ל ר"א
לאמימר הא דר"ה מאי
א"ל לא שמיע לי כלומר
לא ס"ל בעא מיניה
מ"ש. מוכרת למזונות
מהו שתחזור ותטרוף
לכתובתה. פ' אותן
לאו בטעות הואי כגון חזרו בהן
מוכרי היתמין לאחר שמכרו אלו
בתיאם או שבאו חיתין ממקום אחר
שדעין לא נעקרו ממקומם לא הדרי:
אי הכי היינו ודאי דלמך ליה כו'
נמלאת מכשילן. דאי צני לנכסין קרקע
לא ימצאו קונים: ואמר ל' אין צלורא
בנהרדעא משכח שכיח. וחיישין
לדלמא אמו ארצי דקיימי צעקולי
והדרי וצנייהו. שמע מינה טעמא
משום מקח טעות הוא דאי צלמא
חטין ממקום קרוב או שבאו לאלו
לדסדע טעמא משום זבין ולא
לנכסיהו ליה זחי הוה מיד לל
שכיח הוא וליכא מכשול: בותנ'י
צין מן הארסין. שאין לה מזונות
ומוכרת לכתובה: צין מן הנשואין.
שהיא מוכרת למזונות מוכרת שלא
בבית דין: רבי שמעון אומר מן
הנשואין. שהיא מוכרת למזונות:
מוכרת שלא בבית דין. שאי אפשר
לה להיות יושבת ומתענה עד
שחזקו לה בית דין אצל מן
האירוסין שאין מכירתה אלא לכתובה
לא תמכור אלא בבית דין: גמ'

אם נטלן בכתובה לא כך נהו יפה. שיוכל לטרוף לקוחות על החוב
ולא יוכל לטרוף על המתנה אף זו על המזונות לא תוכל לטרוף
לקוחות ועל הכתובה תטרוף אותם. ואם מפני היתומים שלא יאמרו
הכל לכתובה מכרת ונתקבלת כתובתך
שיראו את הנמכר למזונות ואם
תצטרך לכך יבאו ויעידו ואת הנמכר
לכתובה לא תודיע מפני הלוקחות:
מוכרת לשנים עשר חודש. כדי
מזונות של שנה תמכור יחד: והלוקח
לא ימכור לה כל המעות אלא דמי
מזונות של חדש בחדש שאם תינשא
יחזיר מה שצידו ליורשים: מהו
שחוזר וטרוף. אותם הקרקעות
עממן: ארמלתא דובין. שדה יתומים
למזונות או לכתובה וקבלה עליה
אחריות: אחריות איסמי. אחריות
הלקוחות חוזר על היתומים שהרי
עליהן היה החוב: טרפא. והם יחזרו
על היתומים: מוכרת והולכת. למזונות:
עד. שלא יותר קרקע ליורשים אלא
שיעור כתובה: וסמך לה. ואותו
השאר יהא סמך לה לגבות משם
כתובה: צין ולא איצטריכו ליה
זווי. מכר שדהו ואנו יודעים שהיה
סמך לקנות שדה פלוני או פרגמטיא
פלוגית בלזות מעות: ולא איצטריכו
ליה זווי. שחזרו בהן המוכרים:
צלורא. יוקר הצל בשערים פתאום:
וצנייהו לאפדניהו. לקנות חטין:
דארצי צעקולי הוו קיימי. שעל ידי
שגדל הנהר הולך והולך והספינות ללכת
עקלקלות ואילו ידעו המוכרים כן לא
היו מוכרים בתיאם ומשעת מכירה
היה ליה טעות אצל היכא דמכירה
הוא ליה טעות הואי כגון חזרו בהן
מוכרי היתמין לאחר שמכרו אלו
בתיאם או שבאו חיתין ממקום אחר
שדעין לא נעקרו ממקומם לא הדרי:
אי הכי היינו ודאי דלמך ליה כו'

אם במתנה נותן לא כך יפה כחו כיצד
מוכרת אחר רבי דינא בר רב קטינא אמר
רב הונא מוכרת אחת לשנים עשר חודש
ולוקח מפרנס אחת לשלשים יום ורב יהודה
אמר מוכרת לששה חדשים ולוקח מפרנס
אחת לשלשים יום תניא כוותיה דרב הונא
מוכרת לשנים עשר חודש ולוקח מפרנס אחת
לששה חדשים ולוקח מפרנס אחת לשלשים
יום אמר אבימי א' הלכתא מוכרת לששה
חדשים ולוקח מפרנס אחת לשלשים יום
אמר ליה רב אשי לאמימר דרב הונא מאי
אמר ליה ^ה לא שמיע לי כלומר לא סבירא
לי בעו מיניה מרב ששת מוכרת למזונות
מהו שתחזור ותטרוף לכתובה קמיבעיא
להו בדבר יוסף ^ה דאמר רב יוסף ארמלתא
דובין אחריות איתמי ובי דינא דובין אחריות
איתמי מאי כיון דאחריות איתמי טרפא או
דלמא מצי אמרי לה נהי דאחריות דעלמא
לא קבילת עילוך אחריות הנפשך מי לא
קבולי קבילת אמר ליה תניתיה מוכרת
והולכת עד כדי כתובתה וסמך לה שתגבה
כתובתה מן השאר שמע מינה שיירא אין
לא שיירא לא ודלמא ^ה עצה טובה קא משמע
לן דלא ליקרו לה הדרינתא א"כ ליתני גובה
כתובתה מן השאר מאי סמך לה ישמע מינה
שיירא אין לא שיירא לא איבעיא להו זבין
ולא איצטריכו ליה זווי הדרי זבני או לא
הדרי זבני תא שמע דההוא גברא דובין
ארעא לרב פפא דאצטריכו ליה זווי למיזבין
תורי לסוף לא איצטריכו ליה ואהרריה ניהליה
רב פפא לארעיה רב פפא ^ה לפנים משורת
הדין הוא דעבד ת"ש דההוא בצורתא דהוה
בנהרדעא זבניהו כולי עלמא לאפדניהו
לסוף אתו חטי אמר להו רב נחמן דינא הוא
דהדרי אפדי למריהו התם נמי זבני בטעות
הוו דאגלאי מילתא דארבא בעקולי הוה קיימא
אי הכי היינו דאמר ליה רמי בר שמואל לרב
נחמן אם כן נמצאת מכשילן לעתיד לבא
אמר ליה אמו כל יומא בצורתא שכיחא אמר
ליה בצורתא בנהרדעא משכח
שכיחא והלכתא זבין ולא איצטריכו
ליה זווי הדרי זבני: בותנ'י ^ה אלמנה בין
מן האירוסין בין מן הנשואין מוכרת שלא
בבית דין ר' שמעון אומר מן הנשואין
מוכרת שלא בבית דין מן האירוסין
לא תמכור אלא בבית דין מפני שאין
לה מזונות וכל שאין לה מזונות
בשלמא מן הנשואין משום מזוני
אלא

אך דלמא נהי דאחריות דעלמא ב' ולא דמי להיא דלעיל (דף
זכ"ב). ראובן שמכר שדה לשמעון ולא דאחריות וחזר ראובן
ולקחה משמעון באחריות דמסקנא אמר רבא נהי דאחריות דעלמא
לא קביל עליה אחריות דנפשיה מי לא קביל עליה לא דמי דהתם
ודאי כיון שראובן ליה דין הוא
שיטרופו ממנו הקרקע ואין על שמעון
לפרוע כיון דבאת לידי ראובן הנאה
שקבל המעות אצל הכה שהיושטין
חייבין לה מזונות יכולה למכור ולחזור
ולטרוף שהרי כשחזרת וטורפת חוב
שלה היא נפרעת ואין כאן עיוות
הדין כלל:

וסמך לה שתגבה בכותבה מן
השאר. וא"ת מאי נפקא
לה מינה צין מה שהיתה מוכרת
למזונות צין מה שתמכור לכתובה
נפקא מינה שמוכל למכור צידה כדי
כתובה אצל למזונות אינה מוכרת
אלא לששה חדשי ולוקח מפרנס אחת
לשלשים יום ועוד אם נשאת אחר
שמכרה הלוקח לא יתן כי אם אחת
ל' יום ולא תוכל לגבות מזה לכתובה
דהא מטלטלין נינהו ומזונות אצדה:
מאי סמך לה ש"מ שיירא אין לא
שיירא א"א. וא"ת תקשי מהכא
לרמי בר חמא דהוה צני למימר
לעיל גבי ראובן שמכר שדה לשמעון
דאפילו אחריות דנפשיה לא קביל
עליה והא כהך צרייתא אמרי' גבי
אשה אחריות דנפשה מיהא קיבלה
עלה וכו' התם לפי מה שפירשנו
לעיל וי"ל דמאי למימר רמי בר חמא
דהא ודאי אחריות דנפשה מקבלת
א"א ^ה דאחריות איתמי היינו מעלמא
אצל אנפשה מיהו קיבלה דהא אינה
מוכרת צהדיה שלא באחריות אצל
התם שמכר לו צהדיה שלא באחריות
אפילו אחריות דנפשיה לא קביל
עליה. מ"ר:
זבין וא"א איצטריכו ליה זווי הדרי
זבני ב' וכוונן שגילה דעתו
בשעת המכר דלמך דליזבן תורי קא
זבין להו דאי שחק הוו להו דברים
שצלז וכן צפרק צ' דקידושין (דף
מט:). גבי ההוא גברא דובין נכסיה
אדעתא למיסק לארעא דישראל התם
נמי דגלי דעתיה ויש דברים שאינו
מועיל בהם גילוי דעת עד שיתנה
כגון אם היה מוכר מלבושיו אדעתא
למיסק לארץ ישראל דהוה דבר שאין
רגילין למכור אדעתא דהכי התם
ודאי אין מועיל גילוי דעת שאם לא
תאמר כן מעכשיו אין צריך לשום
תנאי אלא גילוי דעת צעלמא וכל
מקום צעין דומיא דתנאי צני גב
זבני ראובן תנאי כפול אלא ודאי
גילוי דעת צמילתא שאין רגילות
לעשות כן לא מהני עד שיתנה ויש
דברים דאפילו גילוי דעת אין צריך
כגון שטר מצרפת דלעיל פרק האשה
שנפלו (דף עט. וסו.) וכן היא דצפרק
מי שמת (ב"ב קלז. וקמ:). דלמא הרי

אלמנה ניזונת פרק אחד עשר כתובות צו.

עין משפט
נר מצוה

י' א' מ"י פ"ח מהלכות
אשיות ה' כ' סמך
עשין מ"ח טו"ש"ע א"ה"ע פ'
כ' סמך ל':
י' ב' מ"י פ"ח ש"ס ה' י'
ופי"ב מהל' מלוה ולוה
ה' ג' סמך ש"ס טו"ש"ע ש"ס
סמך כ"ט וסמך ק"ג סמך
ג' טו"ש"ע מ"מ ס' קט
סמך ד':
י' ב' טו"ש"ע א"ה"ע פ' ג'
סמך ט' ז':
כ' ד' מ"י פ"ח מהל'
מכירה ה' ח' סמך
עשין פ"ב טו"ש"ע ח"מ פ'
ח' סמך ג':
כ' ה' מ"י פ"ח מהל'
אשיות ה' י' סמך
עשין מ"ח טו"ש"ע א"ה"ע פ'
ק' סמך א':

תוספות ר"ד (המשך)
ג"א בס"י: איבעי' להו
זבין ולא איצטריכו ל'י
זווי הדרי זבני או לא
ת"ש דההוא בצורתא דהוה
בנהרדעא זבניהו כ"ע
לאפדניהו למיזבין חטי
לסוף אתי חטי ואריג
רינא הוה דהדרי אפדי
למריהו וסמך תלמודא
והל' זבין ולא איצטריכו
ל'י זווי הדרי זבני פ'
דוקא דהכי שפירש בפיו
דאדעת' דהכי קמובינא
דאי לא פירש דברי' אצ"י
שבילא אין דברים אצ"י
ידיעי ביה שכיח ומכחא
מילתא דהכי אמרי' בפ'
האיש מקושה ההוא גברא
דובין אחריות איתמי
למיסק לא"י ובעינא
דובין אלא אמר מידי א"י
דברים שבילא דוברי' מן
שבילא אינן דברים עיין
מ"ש שם דאצ"י דמוכר
מילתא לעלמא דאדעתא
למיסק זבין כגון שידעו
ב' שכנים ש"י בבעתו
לעלות אפ"ה כיון שלא
פ' בפיו בעת המכירה
ל' הוה רוצה לעלות
אמר' דברים שבילא אינן
דברים: בותנ' אלמנה
בין מן האירוסין בין
מן הנשואין מוכרת שלא
בב"ד רש"א מן הנשואין
מוכרת שלא בב"ד מן
האירוסין לא תמכור אלא
בב"ד מפני שאין לה
מזונות וכל שאין לה
מזונות ל"ה אלא בב"ד פ'
למזונות: ש"י להמתין
עד שיוקד לה ב"ד אבל
מן האירוסין שאין לה
מזונות כ"א כתובה אינה
רשאית למכור שלא בבית
דין ואין הלי' כ"ש דקיי"ל
יחיד וזבים הלכה כרבים
ואמרין עלה בפרק אלו
מצאוהו אמר ר' יוסף
אמר ר' נחמן אינה צריכה
ב"ד דהיינו: אבל צריכה
ב"ד דהיינו: בשלמא מן
הנשואין משום מזוני וא"י

שהלך צנו למדינת הים ושמע שמת צנו ועמד וכתב כל נכסיו לאחרים ואח"כ צא צנו רבי שמעון בן מתתיהו ונתנה
צידוע שאם היה יודע שצנו קיים לא היה כותב. מ"ר: א' הכי היינו דא"י רמי בר שמואל א"ב נמצאת מבשרין ב'.
פ' רש"י אי הכי היינו ודאי דל' נמלאת מכשילן כו' א"ל צלורא משכח שכיח וחייש דלמא אמו ארצי צעקולי והדרי זבני דאי
צלמא ממקום קרוב או שבאו לאלו לצדק טעמא משום דצין ולא איצטריכו ליה זווי הדרי זבני מילתא דלא שכיח הוא וליכא מכשול
וקשה לפירוש זה דמאי הוכחה היא לעולם אימא לך משום דלא איצטריכו ליה זווי הדרי זבני ומיהו כל שכן היכא דהוה צעקולי כדמוכח
שמעתא דלא הוה מקח טעות יותר ואם כן שפיר קאמר דנמלאת מכשילן לעתיד הואיל דכלל ענין הדרי זבני כדפירשין הלכך נראה
כמו שפירש רש"י אי הכי קושיא הוא הואיל דלמך דהאי הדרי זבני דוקא משום דצעקולי הוו קיימי היכי קאמר צלורא
בנהרדעא משכח שכיח הלא זאת צלורא דארצי צעקולי הוו קיימי פשיטא דלא שכיח הוא ובשלמא אי פשטינן מינה צין ולא איצטריכו
ליה זווי הדרי זבני היינו ודאי דשכיחא דרוב פעמים היה להם צלורא וימא נמי לפי זה הא דפסקין הלכתא לפי פשיטת הענין:
אלמנה